

Musiikki uudessa RDA Toolkitissä

Tapani Moisio
Kansalliskirjasto

Uudistuneen RDA:n koulutukset, syksy 2022

Manifestaatiot ja musiikki, 3.11.2022

Agenda

- Musiikkiteoksen käsite RDA:ssa
- Edustavan ekspression elementit
- Attribuuteista suhde-elementeiksi
- Suhteen määritteistä suhde-elementeiksi
- Muita uusia ja poistettuja elementtejä
- Suomalaiset tarkennetut ohjeet

Musiikkiteoksen käsite RDA:ssa

Teos, joka toteutuu nuottikirjoituksena, esitettyinä musiikkina tai taktiilina nuottikirjoituksena

- Määritelmä nojaa teoksen toteutuksen eli ekspression sisältötyyppeihin
 - Erottaa musiikkiteoksen muista teostyypeistä, kuten *liikkuvan kuvan teoksesta*, jolla voi toki olla suhde musiikkiteokseen tai -teoksiin
 - Esim. musiikkivideo ei ole musiikkiteos, mutta liittyy siihen (suhteella *videon musiikki (teos)*)

Edustavan ekspression elementit

- Edustava ekspressio
 - *Ekspressio, jota pidetään kanonisena tietolähteenä teoksen identifioinnissa*
 - Teoksella voi olla useita edustavia ekspressioita
 - Taidemusiikissa tyypillisesti säveltäjän alun perin tarkoittamalla esityskokoonpanolla ja alkuperäisessä sävellajissa toteutetut ekspressiot
 - Populaarimusiikissa esim. ensimmäinen tai muuten "tunnustettu" teoksen ekspressio
- Edustavan ekspression elementit
 - Elementit, joita pidetään olennaisina teoksen luonnehtimiselle ja joiden arvot otetaan teoksen edustavasta ekspressiosta
 - Edustavan ekspression elementtien merkitseminen ei edellytä edustavan ekspression nimeämistä teoksen kuvailussa

Edustavan ekspression elementit

Edustavan ekspression musiikin esityskokoonpano

- Alkuperäisessä Toolkitissä: *esityskokoonpano* (RDA 6.15)
- Tarpeellinen etenkin teosauktoriteetissa

Teos: Sibelius, Jean. Konsertot, viulu, orkesteri, op. 47, d-molli

Edustavan ekspression musiikin esityskokoonpano: viulu, orkesteri

382 **21** #b viulu #n 1 #a orkesteri #e 1 #r 1 #t 1 #2 seko

Ekspressio 1: Heimo Haiton ja Radion sinfoniaorkesterin esitys v. 1964

Musiikin esityskokoonpano: viulu, orkesteri

382 01 #b viulu #n 1 #a orkesteri #e 1 #r 1 #t 1 #2 seko

Ekspressio 2: pianopartituuri

Musiikin esityskokoonpano: viulu, piano

382 01 #a viulu #n 1 #a piano #n 1 #s 2 #2 seko

Edustavan ekspression elementit

Edustavan ekspression sävellaji

- Alkuperäisen Toolkitin teoksen elementti *sävellaji* (RDA 6.17) on jaettu kahteen eri elementtiin: *ekspression sävellaji* ja *edustavan ekspression sävellaji*
- Tarpeellinen etenkin teosauktoriteetissa

Teos: Bach, Johann Sebastian. Alkusoitot, orkesteri, BWV1068, D-duuri. Air

Edustavan ekspression sävellaji: D-duuri

384 2# #a D-duuri

Ekspressio 1: Helsingin Barokkiorkesterin esitys v. 2008

Ekspression sävellaji: D-duuri

384 0# #a D-duuri

Ekspressio 2: Samantha Muirin sovitus ukulelille F-duurissa

Ekspression sävellaji: F-duuri

384 1# #a F-duuri

Edustavan ekspression elementit

Muita edustavan ekspression elementtejä (valikoima)

Edustavan ekspression kesto

387 ## #f 034600

Edustavan ekspression tallennusajankohta

387 ## #d 1969

Edustavan ekspression tallennuspaikka

387 ## #i Helsinki

Attribuuteista suhde-elementeiksi

- Monet attribuutit ovat muuttuneet uusien entiteettien **nomen, paikka** ja **ajanjakso** myötä suhde-elementeiksi
- Ei yleensä suoria vaikutuksia käytännön MARC-kuvailuun

Teoksen ja nomenin välisiä suhde-elementtejä

Teoksen tunniste

Musiikkiteoksen numerointi

Opusnumero

Musiikkiteoksen järjestysnumero

Temaattisen teosluettelon numero

Attribuuteista suhde-elementeiksi

Teoksen ja paikan välisiä suhde-elementtejä

Teokseen liittyvä paikka

Edustavan ekspression tallennuspaikka

Teoksen alkuperään liittyvä paikka

Teoksen ja ajanjakson välisiä suhde-elementtejä

Teoksen ajankohta

Edustavan ekspression tallennusajankohta

Attribuuteista suhde-elementeiksi

Ekspression ja paikan välisiä suhde-elementtejä

Ekspressionon liittyvä paikka

Ekspression tallennuspaikka

Ekspression ja ajanjakson välisiä suhde-elementtejä

Ekspression ajankohta

Ekspression tallennusajankohta

Attribuuteista suhde-elementeiksi

Manifestaation ja nomenin välisiä suhde-elementtejä

Manifestaation tunniste

Nuottiaineiston laatan numero

Kustantajan nuottiaineistolle antama numero

Suhteen määritteistä suhde-elementeiksi

- Alkuperäisen Toolkitin suhteen määritteet on korvattu uudessa Toolkitissä suhde-elementeillä
- Näkyy etenkin aineisto- ja toimijaentiteettien välisten elementtien moninkertaistumisena
 - Jokainen vanha suhteen määrite toistuu erikseen jokaisen toimijaentiteetin elementtinä
 - Esim. **säveltäjä (toimija)**, **säveltäjä (henkilö)**, **säveltäjä (yhteistoimija)**, **säveltäjä (yhteisö)**, **säveltäjä (suku)**
 - Mitä suhdetermejä käytetään jatkossa tekijäkirjauksissa?
100 10 #a Sibelius, Jean, #d 1865-1957, #e säveltäjä.

Muita uusia elementtejä

TEOS

Sanoitusteos

- Voisi olla hyödyllinen viitattaessa erikseen julkaistuun sanoitukseen
- Toiminee myös suhdeterminä?

*700 1# #i **Sanoitusteos:** #a Alanko, Ismo, #d 1960- #t Iloisesti Hammondilla.*

Muita uusia elementtejä

EKSPRESSIO

Version määrite

- Esim. sovitukset, transkriptiot tms., luonnokset, kuoropartituurit
 - Alkuperäisessä Toolkitissä kohdassa Musiikkiteoksen ekspression muu erottava ominaispiirre (RDA 6.18)
- Merkitään lähinnä ekspression hakutietoihin

Muita uusia elementtejä

MANIFESTAATIO

Musiikkiin osallinen toimija

Musiikkiin osallinen henkilö

Musiikkiin osallinen yhteistoimija

Musiikkiin osallinen yhteisö

Musiikkiin osallinen suku

Aggregaattiin osallinen toimija, joka on luonut aggregaattiin sisältyvän musiikkiteoksen ekspression

- Yksittäisteoksen ja -ekspression tekijät eivät ole aggregoivan teoksen ja ekspression tekijöitä
 - Voidaan kuitenkin merkitä aggregaattiin osallisina toimijoina
- Mitä suhdetermejä käytetään jatkossa aggregaattien tekijäkirjauksissa?

*245 10 #a Roadrunner / #c Hurriganes.
700 1# #a Aaltonen, Remu, #e **esittäjä**.*

Poistettuja elementtejä

EKSPRESSIO

Säveltäjä (ekspressio)

Lisätyn sanoituksen kirjoittaja

Suomalaiset tarkennetut ohjeet

- Angloamerikkalaisista luettelointisäännöistä periytyneitä ohjeita on poistettu virallisen RDA-ohjeistuksen yhteydestä
 - Tarjoaa aiempaa vapaammat mahdollisuudet käyttäjäyhteisökohtaisten ohjeiden laadinnalle
 - Uuden Toolkitin välilehti Lähteet > Käyttäjäyhteisöjen aineistot > Käyttäjäyhteisöjen tarkennetut ohjeet
- Muusa aloittanut suomalaisten tarkennettujen ohjeiden laatimisen musiikkiteoksen ensisijaiselle nimekkeelle ja hakutiedoille sekä musiikkiteoksen ekspression hakutiedoille
 - Ei vielä julkaistu Toolkitissä

Suomalaiset tarkennetut ohjeet

Poimintoja luonnoksesta

Musiikkiteoksen ensisijainen nimeke

- Ainoastaan numerolla identifioitu musiikkiteoksen osa
 - Numeron edelle merkitään arvo numeron suomenkielisellä lyhenteellä "Nro".
 - Vastaa vanhaa suomalaista kuvailukäytäntöä
*240 10 #a Ungarische Tänze, #n WoO1. #n **Nr. 5***
 - *240 10 #a Ungarische Tänze, #n WoO1. #n **Nro 5***

Suomalaiset tarkennetut ohjeet

Poimintoja luonnoksesta

Musiikkiteoksen ensisijainen nimeke

- Yhden säveltäjän koottujen teosten, jotka eivät edusta yksittäistä sävellystyyppiä, kooste tietylle yleisluonteiselle tai täsmälliselle kokoonpanolle
 - Merkitään vakiintunut kokoava nimeke *Sävellykset*
 - Huom. Musiikkiteosten koosteen auktorisoidussa hakutiedossa teoksen ensisijaisen nimekkeen jälkeen lisätään alkuperäiseen esityskokoonpanoon perustuva edustavan ekspression musiikin esityskokoonpanon arvo
 - 243 10 #a **Orkesterimusiikki**
 - 243 10 #a **Sävellykset**, #m orkesteri

Suomalaiset tarkennetut ohjeet

Poimintoja luonnoksesta

Musiikkiteoksen auktorisoitu hakutieto

- Musiikkiteosten koosteäänitteet (aggregoidut teokset)
 - Aggregoitu teos, joka ei ole taidemusiikkia, ja se identifioidaan aggregoivan teoksen sisältävissä manifestaatioissa tai muissa tiedonlähteissä yleisesti aggregoitujen ekspressioiden yksittäisen pääesittäjän mukaan
 - Hakutietoon merkitään pääesittäjän hakutieto ja musiikkiteoksen ensisijainen nimeke
 - Vastaa vanhaa suomalaista käytäntöä tietueen pääkirjauksen valinnasta

110 2# #a **Hurriganes (yhtye)**, #e esittäjä.
240 10 #a Roadrunner

Suomalaiset tarkennetut ohjeet

Poimintoja luonnoksesta

Musiikkiteoksen auktorisoitu hakutieto

- Musiikkiteosten auktorisoitujen hakutietojen lisäelementit ja -määritteet
 - Musiikkiteos, jonka ensisijainen nimeke on erottuva
 - Sisällytetään seuraavien elementtien arvo aina kun mahdollista:
 - opusnumero
 - temaattisen teosluettelon numero
 - Vastaa vanhaa suomalaista kuvailukäytäntöä
100 1# #a Mozart, Wolfgang Amadeus, #d 1756-1791, #e säveltäjä.
*240 15 #a Eine kleine Nachtmusik, #n **KV525***

Suomalaiset tarkennetut ohjeet

Poimintoja luonnoksesta

Musiikkiteoksen auktorisoitu hakutieto

- Musiikkiteosten auktorisoitujen hakutietojen lisäelementit ja -määritteet
 - Yhden säveltäjän sellaisten koottujen teosten kooste tietylle yleisluonteiselle tai täsmälliselle kokoonpanolle, jotka eivät edusta yksittäistä sävellystyyppiä
 - Hakutietoon sisällytetään vakiintunut kokoava nimeke *Sävellykset ja* alkuperäisen esityskokoonpanon (edustavan ekspression) musiikin esityskokoonpanon arvo
 - 243 10 #a **Orkesterimusiikki**
 - 243 10 #a **Sävellykset**, #m **orkesteri**

Suomalaiset tarkennetut ohjeet

Poimintoja luonnoksesta

Musiikkiteoksen ekspression auktorisoitu hakutieto

- Sovitusmerkintö
 - Alkuperäiselle esityskokoonpanolle tehty uusi sovitus
 - Sovitus merkitään lisäämällä sovitusmerkinnön jälkeen sulkeisiin sovitusta tarkentava lisäys. Esimerkiksi yksinkertaistetun sovituksen sovitusmerkinnön jälkeen merkitään termi *yksinkertaistettu*
240 10 #a Für Elise, #n WoO59. #p Otteita; #o sovitettu
(yksinkertaistettu)

www.kansalliskirjasto.fi

Tapani Moisio

tapani.moisio[at]helsinki.fi
kuvailusaannot-posti[at]helsinki.fi
muusa-posti[at]helsinki.fi